

Sygn. akt II Ns 802/15

POSTANOWIENIE

Dnia 11 marca 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR A. Z.

Protokolant: staż. M. P.

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2016 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku B. K.

z udziałem I. S., K. K., J. K., (...) Spółki Akcyjnej we W.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku

postanawia:

1.zatwierdzić B. K. uchylenie się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku przypadającego z ustawy po M. K., synu M. i B., zmarłym dnia (...)roku w Ł., ostatnio stałe zamieszkałym w Ł., z powodu błędu;

2.ustalić, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt II Ns 802/15

UZASADNIENIE

W dniu 31 marca 2015 roku B. K. wniosła o zatwierdzenie przez Sąd jej oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym w dniu (...) synu – M. K.. Wnioskodawczyni oświadczyła, że odrzuca spadek po M. K., zmarłym w dniu (...)roku w Ł., gdzie ostatnio stałe zamieszkiwał.

W uzasadnieniu wnioskodawczyni podała, że oświadczenia o odrzuceniu spadku po synu nie złożyła w przepisany terminie, gdyż pozostawała pod wpływem błędu. Wyjaśniła, że przez dłuższy czas nie utrzymywała kontaktów ze spadkodawcą, a po jego śmierci nie ustaliła, aby syn pozostawił po sobie długi. Wskazała, że o stanie majątku spadkowego dowiedziała się z wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, złożonego przez wierzyciela spadkodawcy i doręczonego przez sąd w październiku 2014 roku.

(wniosek k.3-4)

Na rozprawie w dniu 9 października 2015 roku wnioskodawczyni popierała wniosek. Uczestnicy I. S. i K. K. przyłączyli się do wniosku.

(stanowiska wnioskodawczyni i uczestników – protokół rozprawy k.14)

W piśmie z dnia 19 października 2015 roku uczestnik (...) Spółka Akcyjna z siedzibą we W. wniosła o oddalenie wniosku B. K.. Uczestnik zarzucił wnioskodawczyni brak należytej staranności przy ustaleniu rzeczywistego stanu

majątku spadkowego. Uczestnik wskazał, że wnioskodawczyni nie poczyniła żadnych starań, żeby dowiedzieć się o stanie majątku spadkowego po M. K. i z tego względu nie może powoływać się na usprawiedliwiony błąd co do rzeczywistego stanu majątku po zmarłym synu.

(pismo uczestnika k.22-22v.)

Na rozprawie w dniu 11 marca 2016 roku wnioskodawczyni podtrzymała wniosek, a uczestnicy I. S., K. K. oraz J. K. przyłączyli się do wniosku.

(stanowiska wnioskodawczyni i uczestników – protokół rozprawy k.43)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. K. zmarł 20 marca 2013 roku jako kawaler. Wnioskodawczyni B. K. jest matką spadkodawcy.

(odpis skrócony aktu zgonu k.5)

B. K. o śmierci syna M. K. dowiedziała się w dniu jego zgonu. Przed śmiercią M. K. był bezrobotny, bez prawa do zasiłku, pozostawał na utrzymaniu wnioskodawczyni, z którą zamieszkiwał. Nie posiadał rachunku bankowego. Spadkodawca nie pracował około 20 lat przed śmiercią.

M. K. był uzależniony od alkoholu.

W trakcie życia syna M. K. wnioskodawczyni nie wiedziała o zaciąganych przez niego kredytach czy pożyczkach. M. K. nie informował rodziny o zaciąganych zobowiązaniach. Po śmierci M. K. B. K. porządkowała pozostawione przez niego rzeczy, w tym dokumenty. Nie znalazła wśród nich żadnych umów kredytowych, ani innych dokumentów mogących świadczyć o zadłużeniu spadkodawcy. Wnioskodawczyni za życia syna ani po jego śmierci nie odbierała korespondencji kierowanej do spadkodawcy, na adres pod którym z nim wspólnie zamieszkiwała, dotyczącej zadłużenia syna, w tym od komornika. Nie otrzymywała też żadnych wezwań do zapłaty związanych z zadłużeniem syna ani za życia syna ani po jego śmierci. Nie miały także miejsca wizyty komornika w miejscu zamieszkania spadkodawcy. Wnioskodawczyni po śmierci syna nie podejmowała dodatkowych działań mających na celu ustalenie ewentualnego zadłużenia, gdyż nie spodziewała się by spadkodawca był w stanie uzyskać kredyt, bądź pożyczkę.

(dowód: przesłuchanie wnioskodawczyni k.44 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami k.14-15, przesłuchanie uczestniczki I. S. k.44 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami k.15-16, przesłuchanie uczestnika K. K. k.45 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami k.16)

Odpis wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po M. K., złożonego przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą we W., B. K. odebrała 31 października 2014 roku. Wówczas dowiedziała się o zadłużeniu zmarłego syna.

(dowód: dowód doręczenia k.20 – załączonych akt II Ns 2138/14, przesłuchanie wnioskodawczyni k.44 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami k.14-15)

Na rozprawie w dniu 11 marca 2016 roku wnioskodawczyni B. K. złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. K., synu M. i B., zmarłym dnia 20 marca 2013 roku w Ł., ostatnio stale zamieszkałym w Ł. z powodu błędu oraz oświadczyła, że odrzuca spadek po M. K. jako spadkobierca ustawowy.

(oświadczenia B. K. – protokół rozprawy k.45)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Wnioskodawczyni B. K. wniosła o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po synu M. K., powołując się na błąd polegający na przekonaniu, że spadkodawca nie pozostawił długów.

Zgodnie z treścią art. 1012 k.c. spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić.

Zgodnie ze znajdującymi zastosowanie w niniejszej sprawie przepisami kodeksu cywilnego, w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 20 marca 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, (Dz.U. z 2015 roku poz. 539), oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania (art. 1015 § 1 k.c.). Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba niemająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 k.c.).

Zgodnie z treścią art. 1019 § 1 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami: uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem, spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu (art. 1019 § 2 k.c.), natomiast uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd (§ 3).

Należy podkreślić, że ciężar dowodu w zakresie wykazania wady oświadczenia woli spoczywa na spadkobiercy (art. 6 k.c.).

Uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych złożonego oświadczenia spadkowego lub niezachowania terminu do jego złożenia ograniczone jest rocznym terminem zawitym i wygasa w razie błędu - z upływem roku od jego wykrycia (art. 88 § 2 k.c. w zw. z art. 1019 § 1 k.c.). Zawity charakter powyższego terminu powoduje, że nie podlega on ani przerwie, ani zawieszeniu oraz że nie stosuje się do niego przepisów o przedawnieniu. W rozpoznawanej sprawie bezsporne było, że o zadłużeniu zmarłego syna spadkodawczyni dowiedziała się przy okazji doręczenia jej odpisu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po M. K.. Jak wynika z dokumentów znajdujących w aktach załączonej sprawy spadkowej o sygnaturze II Ns 2138/14, nastąpiło to w dniu 31 października 2014 roku. Zatem składając wniosek w niniejszej sprawie, w dniu 31 marca 2015 roku, wnioskodawczyni zachowała roczny termin zawity.

Błąd przy składaniu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku musi dotyczyć treści czynności prawnej i musi być istotny. Jako przykład można tu wskazać błąd co do osoby spadkodawcy, co do tytułu powołania lub co do przedmiotu spadku – w tej sytuacji chodzi o brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego, z tym zastrzeżeniem, że nie jest on wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy.

Podstawą uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły. Błędem takim nie jest niezajomość przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem należytej staranności przez spadkobiercę w ustaleniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego (tak między innymi Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 30 czerwca 2005 roku, OSNC 2006, nr 5, poz. 94; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2010 roku, V CSK 337/09, Lex nr 677786). Nie będzie też błędem prawnie doniosłym złożenie oświadczenia pod wpływem wadliwych, błędnych pobudek czy motywów (J. Kremis, E. Gniewek (w:) E. Gniewek, Komentarz do kodeksu cywilnego, s. 1642).

Jeżeli postępowanie dowodowe potwierdzi istnienie przesłanek umożliwiających osobie uprawnionej wzruszenie wadliwego oświadczenia lub jego braku Sąd zatwierdza oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego oświadczenia lub zatwierdza uchylenie się od skutków prawnych wadliwego niezachowania terminu.

W niniejszej sprawie, zaistniały przesłanki do zatwierdzenia uchylenia się przez wnioskodawczynię od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku po synu M. K.. Wprawdzie wnioskodawczyni nie wykazała, aby podjęła jakiegokolwiek działania poza zapoznaniem się z pozostawionymi przez zmarłego dokumentami, mające na celu ustalenie stanu majątkowego zmarłego syna, lecz w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego obrazującego sytuację życiową i majątkową spadkodawcy przed śmiercią, nie można wnioskodawczyni zarzucić niedołożenia należytej staranności czy lekkomyślności. Z zebranego materiału dowodowego wynika, że M. K. długotrwale pozostawał bez pracy, nie przysługiwało mu prawo do zasiłku, a ponadto korzystał z pomocy finansowej rodziny. Praktycznie sam się nie utrzymywał, mieszkał z matką, był uzależniony od alkoholu. Nie posiadał rachunku bankowego. Taki stan rzeczy, poparty doświadczeniem życiowym, w pełni uzasadniał twierdzenie, że spadkodawca nie posiadał zdolności kredytowej. Powyższe w zestawieniu z faktem, iż wnioskodawczyni nigdy nie widziała korespondencji z banków bądź innych instytucji finansowych kierowanej do spadkodawcy, jak i nie znalazła takowej wśród dokumentów zmarłego, uzasadniało przyjęcie, że spadkodawca nie miał długów. Zwłaszcza, że w miejscu zamieszkania spadkodawcy nie było wizyt komornika. By można było postawić wnioskodawczyni zarzut niedochowania należytej staranności w ustaleniu składu majątku syna musiałyby istnieć czynności, które mogła podjąć, lecz których ze swojej winy nie podjęła. W niniejszej sprawie, nie sposób przyjąć, aby takie działania istniały.

W związku z powyższym należało uznać, że niezłożenie przez wnioskodawczynię oświadczenia o odrzuceniu spadku nastąpiło pod wpływem błędu co do przedmiotu spadku, a błąd ten nie wynikał z braku staranności po stronie spadkobiercy. Tym samym należało zatwierdzić uchylenie się wnioskodawczyni od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. K..

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. ustalając, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.